

Manual til skriftlig fremstilling

Når du besvarer et emne i skriftlig fremstilling, skal du skrive i et klart, forståeligt og varieret sprog. Kort og præcist!

Til et klart og forståeligt *skriftligt* sprog hører også, at du sætter rigtige og konsekvente *tegn*. For i modsætning til *mundtligt* sprog er tegn absolut nødvendige i skriftsprog:

- **Stort afsnit** eller **hovedafsnit**: Spring en linje over. Begynd *uden* indryk.
- **Lille afsnit** eller **underafsnit**: Gå på ny linje. Begynd *med* et lille indryk.
- **Punktum**: Sæt punktum, når helsætningen (med eller uden ledsætninger) er slut, og begynd den næste helsætning med stort begyndelsesbogstav. Hvis to helsætninger hænger særlig meget sammen, kan du i stedet for punktum bruge **semikolon** (;) eller komma; her begynder du med lille. Du skal ikke bruge forkortelser, altså heller ikke **forkortelsespunktum**; brug kun de mest almindelige forkortelser: f.eks./fx, kr., osv.
- **Kolon**: Brug kolon mellem *den anførende sætning* og *replikken*, altså direkte gengivelse af tale og tanke: Hun sagde: ”Jeg løber en tur.” Han tænkte: ”Det vil jeg se, før jeg tror det.” I disse tilfælde skal der skrives med stort efter kolon.
- **Spørgsmålstegn**: Altid med stort efter spørgsmålstegn. Men hvis det er en spørgende replik, skal du ikke skrive den anførende sætning med stort: ”Løber du?” spurgte han.
- **Repliktegn**: Brug altid anførselstegn (”), når replikken begynder, og når den slutter. Replikstregen (–) kan også anvendes, men den er svær at bruge på computer. Længden på replikstregen fås ved at holde *Ctrl* og *minus* i taltastaturet nede samtidig.
- **Citattegn**: Brug altid citattegn (”), når du citerer direkte fra oplægget. Hvis du skal svare på et oplæg (kommentar, læserbrev, indlæg) eller give et referat eller resumé af et oplæg, er det en god ide at bringe et eller to citater, der er centrale i oplægget. Der- ved demonstrerer du, at du har læst og tænkt over oplægget.
- **Komma**: Brug startkomma, når ledsætningen begynder; når ledsætningen er slut, bruger du slutkomma. Brug komma i opremsning. Brug altid komma foran *men*.
- **Tankestreg**: I stedet for komma kan du bruge tankestreg omkring fx en *indskudt sætning*: XX, der er holdets anfører, spillede elendigt = XX – der er holdets anfører – spillede elendigt.
- **Udråbstegn**: Vær varsom med udråbstegn. Brug aldrig mere end ét!

Din besvarelse skal fylde ca. to til tre sider med computer. Gerne mindre, men helst ikke mere. Det er bedre kun at skrive én side, der er sprogligt gennemarbejdet og rettet for fejl, med hjerte, glød og engagement – end at skrive fem sider med kedelige ligegyldigheder, der heller ikke er rettet og bearbejdet og i øvrigt fyldt med slappe gentagelser. Og husk: *Dit* hjerte er altid interessant at læse om.

I din brødtekst skal du bruge 12 punkt i størrelse. Brug en skrifttype, der har fødder, fx *Times New Roman*. Til prøven skal du bruge *almindelig linjeafstand* i brødteksten (altså hverken 1½ linjeafstand eller dobbelt linjeafstand). Tjek med ¶ i værktøjslinjen.

Til *titel*, *overskrift*, *hovedrubrik*, *underrubrik*, *manchet*, *mellemrubrik* og lignende kan du bruge fed sammen med en skrifttype, der ikke har fødder, fx *Arial* (Arial). Brug aldrig understregning i overskrifter; de er fremhævet nok på andre måder. Brug heller ikke understregning i brødtekst; brug *kursiv* i stedet for. Efterlign eventuelt oplægget, der står ved opgaven. Brug *altid orddeling* – uanset om du bruger fast højremargin eller ikke.

Orden og layout afhænger af, hvilken *genre* du skriver i.

Henrik Vejen, 2007

Om genrer

Du skal vide noget om genrer, når du skriver, både af hensyn til indholdet og af hensyn til ordenen og layouten. Her kommer det vigtigste.

De mest almindelige genrer i skriftlig fremstilling er:

1. **Essay. Ikke-fiktion.** En *personlig* beretning om et *emne*. Emnet, du *skal* skrive om, står altid i opgaveformuleringen. Du må meget gerne fortælle konkret om begivenheder, som du personligt kender til. Men du skal kun medtage begivenheder, der *belyser* emnet. Du må gerne bruge flere korte personlige beretninger, så du kommer godt rundt om emnet. Hvis du ikke kender alle svarene, må du godt nøjes med at stille spørgsmålene.

Sørg for, at du træder tydeligt frem som person i dit essay. Jo mere levende og engageret, du skriver, jo bedre. Tag stilling til emnet, og begrund dine synspunkter så godt, du kan.

2. **Erindring. Ikke-fiktion.** Genren **erindring** ligner meget genren **essay**. Erindringen skal – selvfølgelig – også være meget *personlig*. Men emnet ligger fast: Du *skal* skrive om noget, du har oplevet i barndommen; ikke hvad som helst, men nogle episoder, der har brændt sig fast i din erindring, og som du ved, du aldrig vil glemme, fordi netop disse barndomserindringer har haft stor betydning for dig senere i dit liv. De har givet dig en *livserfaring* og en ballast.

Erindringerne kan være forbundet med glæde, sorg eller smerte, være sjove eller sørgmodige. Men det *skal* være dine *personlige* erindringer, som du skal forsøge at sætte ord på. Du skal derfor – som i essayet – træde tydeligt frem som person.

3. **Novelle. Fiktion.** Ordet *novelle* betyder oprindeligt en nyhed. Så der skal helst være en nyhed – ske noget uventet – i din novelle. I opgaven kan der også stå **historie** eller **fortælling**; det er næsten det samme som novelle. Det kan også være undergenrer til novelle: **eventyr**, **krimi** eller **science fiction**.

Eventyr: Tid og sted for handlingen er ikke præcist fastlagt (jf. indledningen *Der var engang*); personerne er ofte holdt i sort-hvidt: helt og skurk(e); de kan også være overnaturlige væsener; helten har ofte hjælpere og modstandere; 3-tallet optræder hyppigt; eventyret bryder med virkelighedens naturlove, så alt er muligt; slutningen er ofte lykkelig (*Og de levede lykkeligt til deres dages ende*).

Krimi: I historien skal der forekomme en forbrydelse, noget, der bryder loven, noget kriminelt. Krimien er ofte realistisk; handlingen skal kunne finde sted i virkeligheden. Hovedpersonen kan være detektiv (jf. detektivromanen), politibetjent (jf. politiromanen) eller forbryder (jf. forbryderromanen). *Spændingen* spiller en stor rolle: Fanges forbryderen, og får han sin straf? Eller undgår forbryderen at blive opdaget (jf. *thrilleren*)?

Science fiction: Indeholder beskrivelser af *fremtiden* i en blanding af naturvidenskabelig viden og fiktionsfantasier. I **sf**-genren forekommer ofte rejser i tid, rumrejser, samfund på andre planeter, rumvæsener på Jorden, økologiske katastrofer, genetiske mutationer.

Indledningen til en novelle kan være trykt i oplægget. Så skal du skrive videre på historien og gøre den færdig. Din *fortsættelse* skal ligne indledningen; hvis indledningen fx er en jegfortælling, skal din fortsættelse også være det; og du skal også forsøge at *efterligne* stilen. Men du skal selv finde på handlingen, plottet og konflikten – det

uventede, overraskende, nyheden!

I opgaven kan der også være et billede, der skal være *illustration* til din historie. Det kræver, at der i din historie er en *episode*, som ligner det, billedet forestiller. Men du bestemmer selv, om episoden kommer i begyndelsen, i midten eller i slutningen af din historie.

Brug *spændingskurven*, når du skriver fiktion, så læseren ikke falder i søvn af ked-somhed. Har du en god historie, du brænder efter at fortælle, et spændende *tema*? Hænger din historie sammen (med oplægget)? Er handlingen sandsynlig (selvom be-givenhederne – i fx et eventyr og i science fiction – er usandsynlige)? Er historien spændende fortalt? Er der en god afveksling mellem dialog og handlingsbeskrivelse? Bruger du alle dine sanser i beskrivelserne: syn, lyd, lugt og smag?

Titlen kan være bestemt på forhånd. Men det kan også være, at du selv må bestem-me en titel. Titel og historiens indhold skal svare til hinanden. Titlen skal som regel være kort.

4. **Dagbog.** Hvis du selv skriver dagbog, er dagbogen *ikke-fiktion*. Men i skriftlig frem-stilling er det som regel *fiktion*: Du skal *forestille* dig, at du er en anden person, hvis dagbog du skal skrive; det står altid nævnt i opgaven, hvem denne person er. Du skal bruge alle de oplysninger, du får om personen, og leve dig ind i denne person, så dag-bogen virker så overbevisende og realistisk som muligt. Der skal være *sammenhæng* mellem de oplysninger, du får om personen, og den dagbog, du skriver i personens navn.

Brug igen hele sanseapparatet: syns-, høre-, lugte-, smags- og følesans. Husk *dato* for hvert dagbogsblad; der kan godt gå en uge mellem to blade, selvom det hedder *dagbog*.

5. **Læserbrev eller indlæg eller kommentar.** *Ikke-fiktion*. I opgaven er der som regel et krav om, at du skal skrive et læserbrev eller indlæg til en bestemt *avis* eller et *tids-skrift*. Du skal huske at overholde det krav, selvom *det* selvfølgelig er *fiktivt*. Du skal altså forestille dig, at du *i virkeligheden* skriver til avisen eller tidsskriftet, så dit læ-serbrev bliver så realistisk som muligt.

Dit læserbrev bliver først trykt ca. en uge efter, at den artikel, du svarer på, er blevet bragt i avisen. Derfor skal du altid i indledningen til dit læserbrev give en nøjagtig og korrekt *henvisning* til artiklens titel, journalisternes navne og den dato, artiklen blev bragt i bladet.

Der er ofte et krav om, at du *forholder dig til synspunkter* i den artikel, der er ved-lagt opgaven. Det betyder, at du skal **kommentere** – altså skrive din **kommentar** til – synspunkterne. Du kan være enig eller uenig i synspunkterne.

Men inden du kommer med din mening, skal du altid give et *kort referat* af perso-nens synspunkter. Du må også gerne i dit læserbrev bringe *centrale citater* fra artik-len. Referatet og citaterne *dokumenterer*, at du har læst artiklen grundigt. Brug altid fornavn(e), efternavn og titel første gang, du omtaler personer. Husk at komme med *begrundelser* for dine egne meninger og synspunkter i sagen.

6. **Fortolkning.** *Ikke-fiktion*. En fortolkning er egentlig ikke en særlig genre. Men et emne kan indeholde et krav om, at du fx skal fortolke et *digt* eller et *billede*. Billedet kan fx være en *reklame*, et *fotografi*, en *tegning* eller et *maleri* (Hvis der i faktaboksen står ”Olie på lærred” er der altid tale om et maleri).

Den genre, du skriver i, når du fortolker, kan minde om et **essay**. Det er din *person-lige* fortolkning, der tæller; men du skal huske at begrunde din fortolkning gennem en *beskrivelse* af billedet eller et *resumé* af digtet og en *analyse*.

I indledningen til din fortolkning skal du altid skrive en nøjagtig og korrekt *henvisning* til det, du skal fortolke.

Hvis det er et *digt*: digterens fornavn(e) og efternavn, digterens fødselsår og eventuelle dødsår, *titlen* på digtet, det årstal, digtet er udgivet, navnet på den digtsamling, digtet er fra, og eventuelle andre oplysninger, der bringes i forbindelse med opgaven.

Hvis det er et *maleri*, en *tegning* eller *fotografi*: kunstnerens fornavn(e) og efternavn, fødselsår og eventuelt dødsår, *titlen* på maleriet, tegningen eller fotografiet, årstallet på, hvornår billedet blev skabt, eventuelt størrelsen på billedet i virkeligheden og eventuelle andre oplysninger fra opgavens faktaboks.

Hvis det er en *reklame*: Overskriften på reklamen, navnet på *afsenderen* (kan være et firma eller en institution), produktets navn – eller hvis det er en *kampagnereklame*: den *sag*, der reklameres for, og eventuelle andre oplysninger i opgavens faktaboks.

Dernæst skal du altid give en kort og præcis *beskrivelse* og *analyse* af billedet eller digtet. Giv først en *helhedsbeskrivelse*. Sammenhold med billedets eller digtets *titel*. Gå så til *detaljerne*.

Beskrivelse og analyse af *digtet*: antal strofer og verslinjer i hver strofe; er stroferne regelmæssige eller uregelmæssige? Enderim i et fast rimskema eller uden rim? Rytme? (Du finder rytmen ved at læse digtet op for dig selv); bogstavrim? Gentagelser? (gentagelser understreger betydningen); personer? (er der et *jeg*, et *du*, en *han*, en *hun*, et *vi*, et *de*?) Handlingsforløb? Stemning?

Hvis du *citerer* verslinjer eller strofer af digtet som dokumentation, skal du bruge nøjagtig den *layout*, som digteren selv har brugt. Hvis digtet ikke er centreret, må du heller ikke centrere det; hvis der er brugt ene store bogstaver, *versaler*, skal du også bruge det. Der kan ligge en mening gemt i digtets form, dets layout.

Billedet: synsvinkel, nær- eller fjernbillede, forgrund og baggrund, farver (varme, kolde, symbolske), figurer (runde, kantede, spidse), personer, handling i billedet, handling før og efter det 'frosne' billede, komposition, stemning. (Hvis der er mange forskellige elementer i billedet, er det nødvendigt at vælge de elementer ud, som du finder er de vigtigste. Ellers bliver din beskrivelse blot én lang opremsning).

Endvidere for *reklamen*: virkemidler, sammenhæng mellem billede og tekst, slogan, budskab, målgruppe.

Til sidst skal du *fortolke* billedet eller digtet på baggrund af din beskrivelse. At fortolke vil sige at *forklare og udlægge meningen* med billedet eller digtet, herunder den *hensigt*, du tror maleren eller digteren har haft med sit værk.

7. **Artikel**. Ikke-fiktion, men selve den *kommunikationssituation*, du skriver i, er selvfølgelig fiktiv: Du skal forestille dig, at du er en journalist, der er ansat ved en avis.

Artiklen kan være en **nyhedsartikel**, en **baggrundsartikel** eller en del af en **artiklerække**. I opgaven kan det enten være oplyst, hvor artiklen skal bringes, eller du skal selv bestemme avisens navn. Men *navnet på avisen* skal under alle omstændigheder fremgå af din artikel.

Emnet for artiklen fremgår altid af opgaven. Brug alle de oplysninger, du får gennem oplægget, i din artikel; det dokumenterer din grundighed. Men du bestemmer selv, hvilken *vinkel* du som journalist vil anlægge på emnet. Substantivet *vinkel* og verbummet *at vinkle* betyder i journalistsprog, at man fremhæver den del af en begivenhed, som man som journalist synes er det væsentligste, og som samtidig må være det mest interessante for læseren. Du skal sælge din artikel bedst muligt.

Hvis det er en **nyhedsartikel** skal du bringe nyheden hurtigst muligt i indledningen. Du skal svare på spørgsmålene: Hvad? Hvem? Hvornår? Hvor? Hvorfor? Senere kan du uddybe nyheden med flere detaljer i de senere afsnit.

Hvis det er en **baggrundsartikel**, der ikke indeholder en nyhed, kan du selv vælge

din indledning. Du kan fx vælge en dramatisk indledning *in medias res*, der fanger læserens interesse med det samme.

Du skal som regel selv forsyne din artikel med *hovedrubrik*, underrubrik, afsender, eventuelt trompet, manchete, tekstboks med appetitvækker og mellemrubrikker. Hovedrubrikken er det første, læseren ser, og den skal derfor fange læserens interesse. Brug *spalteopstilling*, når du skriver en artikel, men husk: Du skal først *layoute*, når du har skrevet brødteksten.

Der kan være et krav om, at der skal indgå et *interview* med en eller flere personer i din artikel. Som hovedregel gælder, at interviewerens *spørgsmål* ikke bringes i den endelige artikel, kun den interviewedes *svare*. Spørgsmålene fremgår nemlig ofte af svarene, og det virker tungt og klodset, hvis svaret er en næsten ordret gentagelse af spørgsmålet. Endvidere er det ikke den spørgende journalist, der er hovedpersonen i artiklen, men den interviewede. Derfor skal journalisten som regel træde i baggrunden og være så usynlig som muligt.

Hvis der ikke er et krav i opgaven om interview, kan du alligevel godt indlægge et interview i din artikel. Det bestemmer du selv. Husk reglerne for interview!

Der er som regel *fotografier* til avisartikler i virkelighedens verden. Men du har ikke adgang til billeder. Hvis du alligevel ønsker at ledsage din artikel med billeder, kan du layoute en *tom ramme*. Under rammen skriver du en *billedtekst* i fed og kursiv og med angivelse af, hvad billedet forestiller. Husk *fotografens navn*.

8. **Resumé.** *Ikke-fiktion*. Et resumé er en kort, saglig og objektiv gengivelse af hovedindholdet i fx en artikel, en film eller en novelle. Et resumé er kortere end et **referat**.
Et resumé er egentlig heller ikke en særlig genre, men kan indgå som en del af genren **anmeldelse** – fx af film, computerspil og koncerter.
I indledningen skal *kilden* for resuméet altid fremgå: titel, journalist, instruktør, medium, dato og årstal.
Resuméet må som hovedregel ikke indeholde den skrivendes egne meninger, holdninger, kommentarer, følelser og synspunkter. Det må kun *gengive* andres meninger, holdninger, kommentarer, følelser og synspunkter.
9. **Brev.** *Ikke-fiktion*, selvom selve kommunikationssituationen er fiktiv: Dit brev bliver jo aldrig afsendt. Husk dato, modtager (*Hej, Kære*) og afsender (*Knus, Kærlig hilsen, Venlig hilsen, Med venlig hilsen*). Når du skriver et brev, skal du hele tiden have modtageren af brevet for dit indre blik; du kan også stille direkte spørgsmål til modtageren.
Et brev er en langsommere kommunikationsform end *e-mail* og *sms*; her kan modtageren svare næsten med det samme. I et brev går der længere tid, før du får svar.
10. **Åbent brev.** *Ikke-fiktion*, selvom kommunikationssituationen er fiktiv. Er egentlig det samme som et læserbrev, debatindlæg og kommentar, blot formet som et brev til en kendt offentlig person, fx en politiker, man som regel er uenig med.
11. **Reportage.** *Ikke-fiktion*, selvom kommunikationssituationen er fiktiv. Reportagen er en slags *referat* af en begivenhed, der netop har fundet sted, fx en naturkatastrofe, en vigtig sportsbegivenhed eller en demonstration, der udvikler sig til hærværk og voldelige sammenstød mellem politi og demonstranter. Men i modsætning til referatet (og *resuméet*), hvor journalisten tilbageholder sine egne meninger og reaktioner og gengiver begivenheden 'objektivt', skal journalisten i reportagen være synligt til stede, fx som en *eksplicit jegfortæller*; men fortælleren kan også skjule sig bag *vi* og *man*.
Reportagen skal også helst give læseren en oplevelse af selv at være til stede *her og*

nu, mens begivenhederne sker, sammen med reporteren. (Det er selvfølgelig løgn og bedrag, for i modsætning til *tv-reportagen* finder skriveprocessen altid sted, *efter* at begivenheden har fundet sted). Derfor kan du med fordel bruge *nutid/præsens* i din reportage, men det er ikke et ultimativt krav; du kan også skrive i *datid/præteritum*.

For at skabe en *stemningsfuld* reportage kan du også bruge enkelte *replikker* i *direkte tale*, indlede *in medias res*, bruge en *scenisk fremstilling* (i modsætning til referatets og resuméets *panoramiske* fremstilling) og fremhæve konkrete og karakteristiske *detaljer* – alle de litterære virkemidler, du kender fra *novellen* og *romanen*. Brug *sanserne* – ikke bare synsindtryk, men også lyde og lugte – uden at overdrive.

Måske er der et *fotografi*, der *skal* bringes i forbindelse med din reportage. Så *skal* du omtale karakteristiske *detaljer* fra fotografiet eller den *situation*, fotografiet skil-drer.

12. **Tale.**

13. **Frit genrevalg.**

14. **Todelte opgaver.**

Henrik Vejen
2007, redigeret 2009

Øvelser til skriftlig fremstilling

Genrerne læserbrev, indlæg, kommentar: træning i præcise henvisninger

Emne 2: De unges barske tale (maj-juni 2004)

Eksempler på indledninger *uden* præcise henvisninger:

1. Jeg kan osse godt huske da jeg gik i 7 at jeg sagde fuck en hel masse gange om dagen ligesom camilla i artiklen jeg tror osse hun har ret i at når man kommer i 9 så siger man det ikke så tit mere det gør jeg ihvertilfælde ikke.
2. Jeg er helt enig med pigerne fra Borupgårs skolen at der er en grænse. Jeg finder mig heller ikke i at drengene kalder mig en luder. Enlig lyder det jo også totalt kikset at gå rundt og sige fuck sådan ca. 30 gange om dagen.
3. Jeg er helt enig med Ditte når hun siger at de unge ikke mener hvad de siger. Det er også rigtigt når Rasmus siger at man sagtens kan have et beskidt sprog og samtidig være et godt menneske.
4. Jeg er helt uenig med Jørn, når han siger, at der ikke er grund til bekymring. Han har vist aldrig prøvet at blive kaldt en luder. Det har jeg.
5. Piger er mærkelige. Jeg forstår dem simpelthen ikke. De kan sige *fuck* 30 gange om dagen. De kan kalde deres bedste veninde for en *kælling* og sige til hende: ”*Luk røven, bitch*” eller ”*Fuck ud af mit ansigt, kælling*”. Men når jeg så kalder dem *forbandede luder*, fordi jeg ikke må skrive deres blækregning af, bliver de pisse sure og råber: ”*Gå hjem og knep din mor*”. Og så flipper jeg totalt ud. Der er min grænse overskredet.
6. Jeg bruger aldrig ordet *fuck*. Jeg brugte det heller ikke, da jeg gik i 7. klasse, som eleverne i 7. c gør på Borupgård Skole i Snekkersten.
Fuck er engelsk og betyder *kneppe*. Jeg ved godt, at Camilla på 13 år bruger det i en anden betydning, når hun siger, at veninden Sarah ”skal *fucke* ud af mit ansigt”. Men jeg husker hele tiden på ordets oprindelige betydning og kan ikke få det over mine læber.
Jeg bruger heller aldrig bandeord. Der er ikke mange, der tænker over bandeordet *sgu*. De bruger det bare. Men egentlig betyder det *så Gud*. Og da jeg er religiøst opdraget og selv tror på Gud, vil jeg ikke tage Guds navn forfængeligt og bruge bandeord.

Individuel opgave:

Læs artiklen ”De unges barske tale” af journalisterne Gerd Buchhave, Camilla Kortermænd, Gitte Meyer Madsen og Lasse Vøge-Christensen fra Morgenavisen Jyllands-Posten, 30. juni 2003. Læs dernæst de seks indledninger. Ret fejl – både stavfejl og tegnsætningsfejl.

Parvis opgave:

Vælg to af de seks indledninger. Tilføj en *præcis henvisning* på det sted, der passer bedst. Forbered en oplæsning.

Eksempler på indledninger med præcise henvisninger:

1. Morgenavisen Jyllands-Posten bragte den 30. juni 2003 en artikel med overskriften ”De unges barske tale”. Nogle journalister fra avisen havde blandt andet besøgt 7. c på Borupgård Skole i Snekkersten. Her havde de interviewet tre elever, Camilla, Sarah og Magnus, om deres sprog. Det var ikke småting, der røg gennem luften i klasseværelset af barske ord. *Luk røven, bitch. Fuck ud af mit ansigt. Luder. Gå hjem og knep din mor.* Og: *Fuck, fuck, fuck, fuck...*
Camilla ”siger *fuck* mere end 30 gange på en gennemsnitlig skoledag og ligger dermed på linje med sine kammerater”, hævder journalisterne. ”Ung tale er ikke for sarte sjæle”, skriver de også i deres manchete.
Men der er åbenbart grænser selv for de unge 13-årige (...) Jeg har også grænser, men de er ikke de samme som 7.c’s (...) Jeg er heller ikke enig med Jørn Lund, direktør i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, når han udtaler til avisen, at ...
2. Camilla siger ”*fuck*” mere end 30 gange i løbet af en almindelig skoledag. Det gør hendes klassekammerater også i 7.c på Borupgård Skole i Snekkersten. Men der er ingen grund til bekymring, siger de voksne.
Det kunne man læse den 30. juni 2003 i Morgenavisen Jyllands-Posten under hovedrubrikken ”De unges barske tale”. Et hold på hele fire journalister fra avisen havde dels interviewet nogle unge fra 7.c, dels spurgt fire voksne om deres mening om ”de unges barske tale”.
3. Jeg siger selv *shit* og *fuck*. Men jeg kunne ikke drømme om at sige *fuck ud af mit ansigt* i klassen til min bedste veninde, sådan som 13-årige Camilla fra Borupgård Skole i Snekkersten gør ifølge artiklen ”De unges barske tale”, der blev bragt i Morgenavisen Jyllands-Posten den 30. juni 2003.
Jeg synes, det virker både barnligt og unødvendigt provokerende. På mig virker Camilla som en forkælet lille pige, der trænger til at få at vide, hvor grænserne går for ordentlig sprog.
Jeg har selv nogle ’skrappe’ forældre, der altid har fortalt mig, hvor grænserne går for, hvad jeg må sige til andre. Det er jeg taknemmelig for i dag. De har også lært mig, at der er forskel på, hvad jeg siger til mine kammerater, og hvad jeg siger til voksne. Hvis de fik at vide, at jeg havde sagt *luder* til en af mine lærere, ville jeg få sådan en skideballe og måske en på siden af hovedet. Fuldt fortjent.
Camilla er jo også dobbeltmoralsk, så det vil noget. Det er helt i orden, at hun siger *Luk røven, bitch* til sin veninde, men hvis en af drengene i klassen kalder hende *luder*, så er fanden pludselig løs. Og drengene i klassen er ikke et hak bedre. Efter at have råbt *luder* efter pigerne, flipper Magnus helt ud, når pigerne råber tilbage: *Gå hjem og knep din mor!*
7. c virker med andre ord som en helt almindelig, snoskforvirret flok 13-årige, der trænger til lidt ’kærlig’ voksen omsorg ...

Parvis opgave:

Diskuter de tre indledninger. Find de præcise henvisninger. Hvilken indledning foretrækker I? Skriv jeres egen indledning til emnet med en præcis henvisning. Find mindst to *centrale citater*, I vil bruge i jeres besvarelse. Skriv dem af med *citattegn*. Find *synonymer* for ’at sige’.

Henrik Vejen, 2007

Øvelser til skriftlig fremstilling

Genren *fortolkning af et digt*

Skriv din fortolkning af *gustaf munch-petersens* digt ”til mine forældre” fra 1932. Perspektivér til din egen og andre unges situation i dag. Find selv på en overskrift.

til mine forældre

jeg blev ikke det, i ventede –
jeg blev alt det, i havde frygtet –
i lod mig vokse op
næret ved jeres afsavn.
i opdrog mig med skjulte taarer –
opdrog mig
til at leve jeres liv – fortsætte det –
skal jeg sige:
saadan levede i; i gjorde ret –
altsaa er det godt at leve saadan.
skal jeg?
eller skal jeg dræbe haabet i jer?
fortælle jer, at jeg ikke blev som i –
at min verden er en anden end jeres,
min glæde,
min smerte er en anden end jeres –
vil i tro paa min tak til jer?
paa min tak til livet?
eller vil i sige:
han fik alt,
han tog alt fra os,
og giver os intet tilbage,
andet end sorg og skuffelse.
jeg ved, i har ret, naar i siger det.
jeg tror, jeg har ret, naar jeg gaar til mit eget land.
men jeg gaar tøvende –
jeg gaar langsomt og tungt –
men jeg tror, jeg skal gaa.

gustaf munch-petersen (1912-1938)

Digtet er fra digtsamlingen ”*det nøgne menneske*”, 1932

Faktaboks:

Digteren og maleren *gustaf munch-petersen* faldt som kun 26-årig i Den Spanske Borgerkrig. Han nåede at udgive fire digtsamlinger. Han skrev konsekvent alt med lille, selv sit navn. Hans specielle retskrivning er brugt her.

Henrik Vejen, 2007

Øvelser til skriftlig fremstilling

Genren *fortolkning af et billede*

Tilbage til naturen

Giv en fortolkning af billedet

Robert Storm Petersens maleri findes i kopi i opgavesættet til skriftlig fremstilling, december 1989, emne 5; eller i Benny Bau og Poul Kragelund: *Storm P. Satire og humor* (Dansklærerforeningen, 1999), side 53.

Robert Storm Petersen (1882-1949): *Tilbage til naturen*, 1945
Maleri
Storm P-Museet

Henrik Vejen, 2007

Øvelser til skriftlig fremstilling

Ny trend:

Teenagedrenge dyrker Don Juan-stilen med nettet som scoremarked

Kærestejagt: Player-kulturen er et nyt fænomen, der går ud på at score så mange som muligt over nettet. Det er lige på og hårdt. Pigerne skal charmes over nettet og bagefter nedlægges eller i det mindste kys-ses. Og så skal der ikke kun satses på én pige.

Chat og flirt på nettet

– En ægte player er en, der har mange piger ad gangen og ikke nøjes med en, siger 14-årige Niclas fra Aalborg, der kalder sig selv player.

– For tiden har jeg fire-fem stykker, som jeg ses med, flirter med og arbejder på at få noget kørende med. De fleste af dem møder jeg på nettet, og så starter det med, at man skriver til hinanden, inden man på et tidspunkt mødes til en fest eller derhjemme, siger Niclas.

De voksne er lost

Playerbegrebet er et nyt fænomen, som de færreste voksne kender, men som er blevet en integreret del af teenagekulturen.

Anette Dina Sørensen er kønsforsker ved Syddansk Universitet og har netop afsluttet et stort nordisk forskningsprojekt om unge, køn og pornografi. Hun mener, at player-fænomenet er noget, som stort set alle teenagere forholder sig til.

– Player er et ord, der indgår i en normal teenagers ordforråd, siger hun.

Løse forbindelser

– En player er en dreng eller en ung mand, der har masser af løse forhold, men som aldrig involverer sig dybere i en pige. Det kan vel godt sammenlignes med gamle

dages Don Juan, mener Anette Dina Sørensen.

Jacob Jensen, der er ”ung til yngre”-underviser for Sex og Sundhed i Odense, møder igen og igen ordet player, når han er ude i klasserne og tale med teenagere om sex og kærlighed.

For fedt

– Drengene snakker om, at det er sejt at score en masse piger. På den måde kan man godt sige, at det er et ideal, men meget af det er snak, så længe vi taler folkeskolen. Mit indtryk er, at de fleste playere først folder sig ud, når de bliver lidt ældre, omkring de 20 år, siger han.

Niclas fra Aalborg har nu ikke tænkt sig at gemme player-stilen væk, til han bliver ældre.

– Det er bare fedt at være player. Jeg er ikke så meget til det der med faste kærester lige nu, konstaterer han.

Af John Johansen

MORGEN

Centrum

Onsdag 14. marts 2007

Opgaver 1

Læs artiklen ”Teenagedrenge dyrker Don Juan-stilen med nettet som scoremarked”. Skriv indledningen til et læserbrev, hvori du kommenterer nogle af synspunkterne i artiklen. Mail: redaktion@ditcentrum.dk. Brug en præcis henvisning i dit læserbrev.

Opgave 2

Læs artiklen. Skriv indledningen til et essay, der med udgangspunkt i artiklen skal handle om moral og umoral, troskab og utroskab i et parforhold.

Opgave 3

Her er indledningen til en novelle. Skriv historien færdig. Giv din novelle en titel.

Du skal *ikke* skrive den trykte tekst af.

”Super!”

Niclas kunne ikke skjule sin triumf. Han havde netop fået arrangeret en date med Signe. De skulle mødes nede ved springvandet i Kildeparken klokken halv otte. Han så på uret på mobilen. Det kunne han godt nå. Det tog ikke mere end et kvarter på cyklen, hvis han tog tunnelen under banegården.

Niclas havde været lige ved at opgive. Han havde chattet med Signe i over fjorten dage nu på Arto.dk. Alt for lang tid efter hans målestok.

Rekorden var to dage. Det var med Lisa. Så havde han inviteret hende med til Jakobs fest. Hun havde straks sagt ja. Det var lige før, han blev lidt skuffet. De fleste var allerede godt fulde, da han kom. Dem om det. Så meget nemmere for ham. Niclas drak aldrig mere end en enkelt øl. Det gjaldt om at være klar i hovedet. Til gengæld røg han.

Lisa kom ti minutter efter. Hun virkede lidt sløret i blikket. Der gik ikke mere end en halv time, så lå de inde på Jakobs værelse. Hun var meget god til at tungekysse, men lugtede ud af munden, han vidste ikke af hvad. Hvidløg, måske. Hendes bryster var ret store og strittende, lækre. Men nix pille.

De sås da stadig. Lisa vidste ikke noget om Signe. Heller ikke noget om Beate og Mette for den sags skyld. Den eneste, der vidste noget, var Niclas, *the player all over*. Det var noget af et puslespil. Der var bare gang i den.

Han kastede et hurtigt blik i spejlet ude i entreen. Han var tilfreds med det, han så. Han smilede til sit spejlbillede.

”Du ser faneme godt ud, Niclas,” sagde han, ”din masterplayer”.

”Nu kommer du ikke for sent hjem,” lød det træt fra moren inde i stuen. Tv-avisen kørte i baggrunden. Nye uroligheder omkring Ungdomshuset på Nørrebro, kunne han høre. Snotforkælede unger, tænkte Niclas.

Han smækkede døren uden at svare.

I tunnelen flød det som sædvanlig med sammenkrøllede gratisaviser. Der var én, der havde pissert henne ved elevatoren, der førte op til perronen. Lugten ramte Niclas med et slag. Næseborene dirrede af væmmelse. Han hadede det, lugten af pis. Og bræk. Pludselig skyllede et had til faren op i ham; han var bare skredet en dag. Fundet en anden, havde han sagt.

Han tændte en smøg og skyndte sig videre. Bare hun nu var der, Signe.

Henrik Vejen, 2007